

GERÇEKLER 2:0 HAYALLER 4:0

Yaprak Özer / İndeks İletişim, Yönetim Kurulu Başkanı

Gelecekte konuşurken konfor içindeyiz. Gelecek, gelecek. Her şey "cek" ve "cak". İnsan psikolojisi demek. Beklemek ve hayal etmek güzel. Fal düzeyinden Ar-Ge moduna geçemediğimizden olsa gerek, dinlediklerimiz 2-3 vakte kadar. Zaten ötesi falda görünmüyor. Tez canlıyız aslında, ama demek o başka bir telaş. Bizimki dilimize vurmuş zahir.

Bir yaklaşıma göre (teknik olarak kanıtlayan veri-analiz ya da resmi evrakım yok) sanayimiz 2:0 düzeyinde, kimileri 1:0'dan ötesi yok diyor ya... kafalar 1:0 ile 4:0 arasında değişiyor. Hayal ve gerçek... Türkiye'nin 7'den 70'e, eski deyimle Kars'tan Ardahan'a çıkmaz! Halen var gözükten işlerin yüzde 8'i tarih oldu. Yer yer geç dönem kopyalarına rastlamanız kuralı bozmuyor. An itibarıyla çevrenizde gördüğünüz işlerin yüzde 40'ı yarın değişecek. Hatta sizin işiniz de! İşiniz varsa tabii...

Bugün varsınız yarın yok

Şimdi bunu nasıl tercüme edeceğiz? Uzatmayacağım; danışmanlık hizmeti verdiğim, ayrıca geçtiğimiz günlerde panel moderatörlüğünü üstlendiğim XIII. İsviçre Türkiye Ekonomik Forumu gözlemlerimden paylaşacağım.

Klasik bankacıysanız bugün var yarın yoksunuz. Doktorların bir bölümü, gazetecilerin neredeyse tamamı, posta hizmetleri, avukatlar, hakimler, hukuk topyekûn... kütüphanecilik, hizmet sektöründe çalışanların çoğunluğu... Saymakla bitmiyor. Hayal etmesi doğal olarak zor.

Bankacılıktan somut örnekle açayım; önce size sorayım, banka şubesine ayda kaç kez gidiyorsunuz, saydınız mı? 1-2-3 kez... Sorum emeklilere, asgari ücret alanlara öğrencilere değildi. Onlar diğer Türkiye. Araştırmaya göre Türkiye'nin bir bölümü, her ay ortalama 19 kez bankaya gidiyor. Ay 30 çekiyor, 19 kez bankaya gidince zaten başka da iş yapamazsınız. Bu şaka kısmıydı!

Gerçek ise, bankacılık işlemlerinin yüzde 95'inin dijital kanallar aracılığıyla yapıldığını düşünenecek olursanız, 19 kere banka ziyareti abartılı olmadığı gibi aşağı yukarı toplam 19 dakikada kimseyle muhatap olmadan yaptığınız işlemlerin

büyüklüğüne akıl sır erdiremeyeceksiniz. Banka şubesini fiziki ziyaret edenler, banka işlemleri yapan halkın yalnızca yüzde 5'i.

Bankada hizmet satışlarının ve yeni müşterilerin yüzde 77'si, kredilerin yüzde 60'ı, para transferlerinin yüzde 91'i dijital ortamda gerçekleşiyor. Bildiğimiz anlamda bankacıya ihtiyaç kalmayacağını söylemek kehanet sayılır mı?

İşin bir başka enteresan tarafı daha var. Mobil hayat. Yani akıllı telefonlardan yaptığınız işlemler. Mobilde bankacılık yapan 4 milyon kişi var. Bir yıl sonra 6 milyon olacağı tahmin ediliyor.

Bankacılığın öldüğüne hükmetmeye gerek olmasa da dönüştüğünü gizleyemeyiz. Yani çocuğunuz gelip, "ben bankacı olacağım" derse, "dur, bir dakika" demelisiniz.

Çalışanı olmayan şirketler

2007'den bu yana İngiltere'de açılan şirket sayısı iki katına çıkmış. Resmi veri bu. Buna karşın 2007'den bu yana vergi tahsilat seviyesi aynı düzeyde kalmış. Nasıl oluyor diye incelemişler. Olay şu, İngiltere'de, kayıtlı şirketlerin yüzde 70'inin çalışanı yok. "Ne demek şimdi bu", diyeceksiniz. Şahıs şirketi, kimseye istihdam sağlamıyorlar. 01 numaralı çalışan, patronun ta kendisi. Kimin dönüştüğüne bakmak üzere düşünmeye değer bir konu.

Muhasebe ve mali müşavirlik yapanları ya da yapacak olanları ciddi bir son ya da yumuşak geçişle değişim bekliyor. Çoğumuzun tam olarak tarif edemediği gibi anlamadığı Blockchain sistemi klasik muhasebeciliği ortadan kaldırıyor. Sistem ne kadar yerel ya da uluslararası olursa olsun düzen kendi kendisini belgelendirebiliyor, izlenebilir bir sistem sunuyor. Ne olacak, muhasebecileri çöpe mi atacağız? Tahmin edilen o ki, klasik anlamda nesilleri tükenecek ancak kurum ve bireylerin, yatırımlarının geri dönüşünü yaratıcı yöntemlerle hesaplayacak ve sermayenin dönmelerini sağlayacak müşavirlere ihtiyacı olmaya devam edecek.

Akrep misali...

Gazeteciliğe dış haberler servisinde adım attığımda görevim yurt dışındaki muhabirlerimizle irtibat kurmaktı. Sabit ve telefonlu yerdeyseler konuşur, mobilseleler ulaşılmazlardı. Onlardan haber almak ne kadar zorsa, onların buldukları yerlerden haber geçmeleri daha zordu. Günde birkaç kez teleksin başına gider ve dış dünyayla haberleşmemizi sağlayan text'leri alırdım. Makinelerin başında vardiyalı çalışan teleksçiler vardı! Tangur tungur çalışan makineden çıkan teleks kağıdını sizin koparmanıza izin vermez, dokunsanız kıyameti koparırlardı. Gazeteciliğin yok oluşunu buna bağlamak haksızlık olur tabii, akrep gibi kendi kendisini sokan tek meslek mi, birkaç meslekten biri mi? Cevabı siz verin.

Türkiye'de İsviçre Ticaret Odası Derneği tarafından düzenlenen bu forumda konuşan UBS Servet Yönetimi Küresel Baş Ekonomisti Paul Donovan, benim yukarıda anlattığıma çok benzeyen kişisel hikayesini aktardı. 25 yıl önce bankaya girdiği günü unutamıyor. Yıllarca aynı ızdırapla çalışmış çünkü... Çin'den sorumlu stajyer araştırmacı olarak Çin analizlerini bilgisayar programına girmesi her ay tam bir haftasını alıyordu. Data girişlerinin bittiği an çöp olduklarını da unutmamak gerek. Alt tarafı 25 yıl. 25 yaşında olan için bir ömür, 50 yaşında olan biri için daha en az bir o kadar yaşamak umudu... Daha ilerisi için hayal. Ama bize teknoloji sayesinde çok uzun yıllar yaşayacağımızı söylemiyorlar mı? Jenerasyon farkı bu şiddetle giderse, ölmek çare mi dersiniz? İtiraf ediyorum kendi adıma en büyük korkum zamanı yakalayamamak.

Raf ömrünüz ne kadar?

Yarınla ilgili korkmayanların korkmasını, ancak korkunun da ecele faydası olmadığını ifade etmek zorundayım.

"İşim evladiyelik mi?" diye düşünmek dünün sorusuydu. "İşimi kalıcı kılmak için onu mu kendimi mi değiştirmeliyim?", diye düşünmekte fayda var. Diğer taraftan unutmamak gerekir ki, raf ömrü dolan işlerin bir kısmı teknolojiden sınıfta kalıyor bir kısmı da içini boşalttığımız için yok oluyor.

Eğitime yatırım kaçınılmaz. Geleneksel anlayış üzerinden yaşamı idame ettirmek mümkün görünmüyor. Çimentoya değil zihin açan yönetime yatırım yapmalıyız. Çocukların ayarıyla daha fazla oynamamak gerek. Tarih Türkiye'yi bu zihniyetle yönetenleri affetmeyecek.

Hangi Türkiye?

Türkiye'de kaç Türkiye var sizce? Bir iki hatta üç diyebilir miyiz... Biri, siz biz onlar, hepi topu Nişantaşı Bebek kadar diyebilir miyiz... Diğer Türkiyeler? Bir tanesi öylesine kalabalık ve farklı ki, neredeyse tercüman marifetiyle birbirimizi anlayabiliyoruz. Dijital bankacılık, Blockchain... pardon! Üçüncü Türkiye umutlu ama sıkışmış. Onları kazanmamız şart.

Paul Donovan konuşmasında, "devrimlerde kaçınılmaz kayıplar olur" dedi. Yorumunu yalnızca Türkiye için dinlemediğimi söylemeliyim. İngiltere'de, ABD'de ve diğer ülkelerde birçok farklılıklar var. Ama bizimkisi çok can yakan, dramatik bir bölünme.

Yarını kim, hangi Türkiye yakalayacak ve bu Türkiye'nin meziyeti ne olacak?

Her yazıda yazıyorum matematik, mühendislik, bilim, bilgi sahibi olmalıyız diye... Empati, sempati, esnek şeffaf olmak gerek diye... Öğrenmeyi öğrenecek insanlar geleceği yakalayacak deniyor. Biri bana öğrenmenin önemsenmediği bir ülkede, öğrenmeyi öğrenmenin ne demek olduğunu ve nasıl yapılacağını anlatsın lütfen.

Mühendislik diyoruz, bırakın mühendis olmayı lise diplomasından hallice kişiler teknoloji yatırımlarının, sanayi kuruluşlarının, fabrikaların başına getiriliyor. Nepotizm eliyle yaratılmış bir Türkiye var ki, anlaşabilmemiz için tercüman da yetmez. Patent diyorsunuz, "kopyala gitsin" diyor. Tasarım diyorsunuz, "esinlen" diyor. Marka diyorsunuz, "satın alalım" diyor.

Bizden olanlar ile toprağın olanlar arasında sert geçişler hatta slalom yapıyoruz.

Gerçekler 2:0 hayaller de 4:0 olunca bir yerde film kopuyor. Paran kadar konuş mesleğini benimseyen insan türü yok olduğu an biz 4:0 konuşuruz, yoksa "küçük" Türkiye yok olana kadar kendi kendine konuşur, yazar çizer durur...